

سوال: ڈاکٹر فقیر نے ایس دھرتی دے لوکاں
نوں تی سنیا دتا اے؟

Start with the summary of the
answer as introduction

ڈاکٹر فقیر محمد فقیر نوں "بابائے پنجابی"
اکھیا جاندا اے۔ انہاں دا کم 1965ء دے نیڑے
شائع ہويا سی ہدوں قوم دی فکران ترقی پسند
خریگان وچ مشغول سن۔ آپ پوراں وی اپنے
کلام دے دریغ لوکاں نوں حرکت تے اوجھ
ہی سدا درس دتا اے تے اوہناں نوں قرآنی
دا سبق، ملک نال محبت، ملک نوں چھڈن تے
قرآن اتے عمل دی تلقین وی کیتی اے۔
ڈاکٹر صاحب دے کلام دی نمایاں گلاں ایہ نیں:

Give the main heading first

1) آپلی نوں چھڈن دا درس،

سبق تے آہلک ہنگے جھلے انسان نوں وی دینی تے
سماجی غلام تر دیندی اے۔ ڈاکٹر صاحب پوراں وی
ایسی گل اتے کالم سن تے اللہ تعالیٰ وی اوہناں
لوکاں تے قوماں اتے مہربان ہوندا اے ہیرے
آپ کجھ مادے دتھاتی دیندے نیں۔

ن اوہ ویری آپ اے آہلک دا
اوہ تھاندا اے میرا جھل توٹی
اللہ نوں نہ آج کجھ آہلکیا
اونہ نیں اوہ سنی تیری گل توٹی

۱۱) قربانی دا سبق:

۱۱) فقیر دے کلام وچ تھاں تھاں اتے قربانی
دے تھوے دا دس لبدا ہے۔ ایہہ کسی انسان
لیج قربانی توں علاوہ ملک و قوم دی ترقی لیج
قربانی ہی لازم ہے۔ ڈاکٹر صاحب دا منہا ہے
تہ دنیا کسی مٹے بندے دی قربانی نئی بھادی
تے اوہ ای اونوں وڈا اثر دندی ہے۔

۱۲) کہنے آپ موت اوہناں دے ارادیاں توں
زادہ مرن دے بینیاں رواج کہنے
قربانی واسطے تے سر آپ اگان کہنے
دنیا ایناں دے سراں اتے راج کہنے

۱۱) قرآن اتے عمل دا دس:

ڈاکٹر فقیر محمد فقیر بھولان نے مسلماناں دے اس
دواج اتے تہ قرآن توں غلاف وچ باکے اتے
مقام تے تھو دیندے نیں جائے تہ اوس توں
سبھو تہ بڑھن تے اوسھی تعلیمات اتے عمل کرن۔
اوہناں تے لوکاں توں قرآن سمجھن دا دس دا
ہے۔

۱۳) دل توں فقیر پئی مہدا اپو سدھر سک
پرھیا کل قرآن سمجھیا لفظ نہ یک

(iv) ڈاکٹر فقیر، علامہ اقبال نے الطائف

تسین حالی دی قلمی سوانح

ڈاکٹر فقیر پورالہ دی مرتبہ تے عمل دے
لیٹھم نال جبری شاعری نون اقبال تے حالی
دے کلام نال رلیا جاسدا اے۔

تیوں حالی نے قومیت دادرسی

تے لوکاں دے حال نون "مد و جزیر اسلام"

وجہ پیش تیتا ہے اقبال نے مشہور زمانہ
شعر وجہ لکھیا:

ہ تودی تو تر بلند اتنا کہ ہر تقدیر سے پہلے
خدا بندے سے تود یوٹھے بتا تری رضائیا ہے

اسی طرح ڈاکٹر عارف عبد الحمید پورالہ
لکھیا اے۔

"ڈاکٹر فقیر نے انگریزاں دی غلامی
دے پنہیاں دیوں مسلماناں نون آزادی حل
اپن لئی راہ دکھائے نیں۔"

(v) جہاد دا درس:

ڈاکٹر فقیر پورالہ بندے

نوں ہمت ترن دا درس دتا اے تے فریاد

ہمت اخلاقی پورالہ، قومی سطح اتے مبنی پورے

یا فقیر اسلام دی راہ وجہ تے توفار دے ظلاف

جنگ ترن لگے پورے اوسا نے دین لئی

Relate your headings and arguments to the qs statement

حبت تے پدوہ جیلا ایساں اتے آتھا۔
ہ مومن ماں تے آپ جیلا اتے
پتر لارے بنا کے ٹوردی اے

ایس شعر وچ مسلمان عورتاں، ماٹھاں، کھیناں
تے وٹھاں دی وہ تعریف لیدی اے جیڑی
دل وڈا ترے مرداں نوں روادیاں نیں۔

(vi) رسول^م لئی عقیدت:

ڈاکٹر مناب دے کلام وچ اللہ تے رسول^م
لئی حبت تے عقیدت وی لیدی اے۔ اوہناں
نے انسان دی ذات وارے دسیا اے تہ کون
کوئس ترحہ اے تہ خدا دی رضا حاصل تریوے
پر بندے دے دسوں ہوں باہر اے تہ اوہ ذات
محمد تیا بنے۔

ہ میریاں محمدان، نعمتاں توں بویت اتان مقل محمد^م
میں پیا اپنا کلام سجانا وچ لے کے ناں محمد^م دا

(vii) قوم، وطن ناں حبت:

ڈاکٹر مناب نوں پاکستان دی مہرتی ناں
ہ تہ حبت سی۔ اوہناں نے ملک واسطے
"قلمی جیلا" لیا تے 1965ء دی جنگ ویلے
نظم لکھی جیڈا ناں سی "سارن دن"۔ آپ
پوراں ملک لئی وی اودھم تے فرکت ناں

کم لیں دے ترخان سی - نظم "نہ ویکھو"
صبح گھوڑے میں:

دل دا مان تران پیارا
وسدا پاتھان پیلوا
مرجاوہ بریاد نہ ویکھو
کونج دنیا آباد نہ ویکھو
جد تک اوہ آزاد نہ ویکھو

viii) بے عمل موفیاں دی تھیا:

ڈاکٹر صاحب اوس دے اولیاء تے
موفیاں تھراں پوراں اتے جائزہ تردے میں
تہ اتوں تے پات دسدے میں پر دیتوں
سجھ توڑ پوچھی اے تے انہاں نوں دین
دی تھیا عقل بھولیس پوچھی -

ہ اتوں نور اجالے موفیا
دیتوں دل دے کالی موفیا
تھیرے ذالراں والے موفیا
ظاہر تردے یاد نہ ویکھو
مرجاوہ آباد نہ ویکھو
جد تک اوہ آزاد نہ ویکھو

ix) محمدؐ دا دستور:

ڈاکٹر صاحب رسولؐ دے دستور نال وی
مہرے س - اوہناں نے ویہیا تہ کس طرح
آپؐ نے غلامی توں آزاد کرایا مسلمانوں نوں
تہ حرکت دا درس دتا - زہم "دستور محمدؐ دا"
دج لکھدے نے:

۱۔ مٹی رنجیر غلامی دی
۲۔ لکھا دستور غلامی دا
۳۔ بابا بن مد آزادی دا
۴۔ قلم دستور زمانے دے
۵۔ نکلا دستور محمدؐ دا

Add more arguments

آئینہ سہ:

ڈاکٹر صاحب دا کلام پرمہن والیاں
نوں سدھی راہ تے لائ دا تم تردا اے - اوہناں
نے فرات مہنت تے کالی نوں بھڈن اتے
زور دتا اے تہ نال ای دین دی ڈوری نوں
بھڈن دا وی آہیا اے -

بقول مولانا ظفر علی خان، "پنجاب دے لوکاں
نوں حسن و عشق دے قہر پرمہن دے
جگہ موآتے دا مطالعہ کرنا چاہیو
اے -"

10 / 16